

ՄՈՒԲԲՏԱՆԵՐԱԿ

ԶԱՐԵԹԱԿԱՆ

30 ՓԱՐԱ

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՓԱՐԱ 30

ՍՈՒՐԶԱՆԴԱՆԻ իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրինակ է :
Շրջանին գինն է Պոլսոյ համար 40 դահեկան, կանխիկ :
Կիսաշրջանը՝ 26 թերթ 20 դահեկան : Հատը 30 փարայ :
Գուճառաց համար շրջանին գինն է թղթատարի ծախքով
48, կիսաշրջանը 26 դահեկան :

Դանուցման տուր 2 դահեկան : Անձնար նամակ չ'ընդուն-
իր : Զի հրատարակուած գրութիւնք ետ չ'են տրուիր :
Նամակ եւ գրութիւնք ուղղել՝

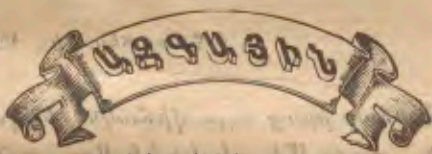
առ Տիրան Դ. Փափազեան

ՊատրԱ՛րի հասցեայի Վիկտորյանէի՛ն մո՛տ թիւ 62

ԹԻՐ 13 Գ. ՏԱՐԹ

1888

ՀԱՐԱՐ 17 ՍԵՊՏԵՄ.

Ա.ԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՅ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

Ազգային ժողովը երէկ գումարեցաւ ի Մայր
եկեղեցի, ընդ նախագահութեամբ Պատրիարքա-
կան Տեղապահ Գեր. Սիմէօն Սրբազան Արքեպիս-
կոսոսի եւ ատենակաւութեամբ Մեծ. Տօքթօր
Թիւրեքեան էֆէնտիի :

Ժամը եօթին ատենանը բացուելով՝ «Զգարն» յետոյ
Բերդ Կաթիլ Կաթիլ Կաթիլ, » մաղթանքէն ետքը, բանա-
կուի մը սկսաւ որ ապտակահարութեամբ վերջա-
ցաւ : Ժողովրդեան հօծ բացմութիւն մը յապուշ
կրթեալ այս տեսարանին ակնատես լինելէ ետքը
«Աստուած ամենուս ալ շնորհք տալ» ըսելով՝ ցրը
ւեցաւ :

Յաջորդ նիստը 8 կամ առ առաւելն 15 օրէն
պիտի գումարի . ի սրտէ կը մաղթենք որ նոյն
նստին բարեկարգութեանը հսկելու համար բեր-
ուելիք ստիկանութիւնը, չպարտաւորի իւր պաշ-
տօնը կարծեցեալ ազգասէր երեսփոխանաց սմանց
վրայ գործադրելու :

*
*
*

Պատրիարքական Դեր. Տեղապահ Սրբազանին
յանձնարարութեամբ Հալաթիոյ քարոզիչ Արվադ-
եան Արթ. Յովսէփ Ծ. վարդապետ երէկ Բոստո-
ւմա շոգենաւը գնաց բարի գալուտ մաղթելու եւ
յարգանք ընծայելու համար Ռուսիոյ Մեծ Դուք-
սելուն, Սահայն Նոցին Բարձրութիւնք բացակայ
լինելով, Տ. Յովսէփ վարդապետ ընդունուեցաւ
Բոթթամայի հրամանատարին կողմէ որ խոստա-
ցաւ Մեծ. Դուքսերուն մատուցանել յայտնուած
յարգանքներն ու ողջոյնը : Տ. Յովսէփ վարդա-
պետ Դեր, Տեղապահ Սրբազանի այցեւորմանը
թողլով մեկնեցաւ :

Վաղը Կիրակէ, Ժամը 7ին Բերդի նոր Թատրոնին
մէջ ի պատիւ Սերկիոս եւ Բաւել Մեծ Դքսերուն եւ Ելի-
զապէթ Ֆէտտարովնա Մեծ Դքսո-հոյն, հոջակաւոր ող-
բերգուն Պ. Պ. 2. Աղամեանի կողմանէ Բ. անդամ ըլ-
լալով Հայերէն Լեզուաւ պիտի ներկայացուի ՕթէԼԼՕՅի
Ողբերգութիւնն ի շինգ արարս :

Մեր այսօրէն հրատարակել սկսած խիստ
ընտիր եւ բարոյալից նորավէպը, որ յաջորդ եր-
կու թերթերով պիտի աւարտի, ծնողաց, մանա-
ւանդ հարուստ ծնողաց խորին ուշադրութեանը
կը յանձնեմք :

Ս. Խաչի կիրակէ օրը, Գարա-Կէօմրիւկի եկեղեցին ուխտի գացող տիկին մը, հետը տարած մանկան խանդարիչ ձայնը կտրել տալու համար, փողոց ելնելով փոկեղ (Սէֆէ) առնելու միջոցին, քովէն անցնող տիկնանց հագուստներն աչքէ անցունելու զբաղեցնէ՝ ձեռքը բռնած մանկան գլխարկը սիմիթճիին թապլային մէջ մոռցաւ, և ի վերջոյ յուշաբերեալ ի զուր մտածելէն ետքը, ուխտեց յետ այնօրիկ թէ իրեն և թէ այլոց աղօթքը խանդարող մանկիկով եկեղեցի չերթալ: Իսկ սիմիթճին, «պէրէքեաթ վէրսին», գըսա կիւնիւն քեարը աղ օլուր, » ըսելով՝ թապլան գլուխը առած կծիկը դրաւ:

**

Շարժական վարժարանը շարժիլ սկսաւ, Արեւելքէն Արեւմուտք տեղափոխուելով, ուրկէ ի ծովագերք իջնելու համար՝ պզտիկ լեռ մը մնաց:

**

Կ Ռ Փ Ա Մ Ա Ր Տ

Մեռելոցի օր մը դերեզմանատան մը մէջ հետեւայ դէպքը տեղի ունեցեր է.

Պանդուխտ քահանայ մը, հարուստի մը դերեզմանին վրայ հոգևոց կարդացած ատեն՝ ուրիշ քահանայ մ'ալ պանդուխտը ծաղրելով, — անշուշտ նախանձէն, — կըսէ.

— Տէր ակապար, այդ փառաւոր կերպով ըսած հոգևոցդ լուսահոգին պարէ լսեց.

— Տիւ կիտես ուր ըմէն մարդ քեզի պէս խոսիլի.

— Խուլը դուն ես, խը՛մպըլ:

— Տօ՛ խըմպըլ որի՞ կասիս.

Քեզի կըսեմ. դուն ես. ես եմ, ըսեն իքէն՝ կ'սկսին կռիւմարտի, բարեբաղդաբար դերեզմանաբորք չուտ մը կը հասնին և այս քաջամարտիկներու մօրուքները իրարու ձեռքէ կաղատեն:

**

ՄԻ ՄՆԱՔ ԵՐԲԷՔ

ԱՌԱՆՑ ԺԱՄԱՏՈՅՑԻ

Քանի որ Բարիգեան լաւ բանող դրպանութամացոյցներ ՄԻ ՄՆԱՆ 45 զրուշի անհաւատալի գնոյ մը փոխարէն կ'վաճառի, Սէլվաճեան էֆ. ի վաճառատան մէջ ի մահմուտ փոշա թիւ 244 ուր դիմողներն պիտի գտնեն նաեւ տարօրինակ աժանութեամբ զանազան տեսակ ընտիր ժամացոյցներ. Ոսկեդրուակ յոյժ հաշակաւոր շրթաներ եւ նորաձեւ ապարաջաններ:

Կ Ի Ն

Տղայութեան ատեն՝ կինը նորաբոյս ծաղիկ մ'է, Մշակէ զայն:

Պատանեկութեան մէջ՝ ծովուն վրայ տատանող նաւակ մ'է,

Բռնէ և պահպանէ զայն.

Աւելի հասուն տարիքին մէջ՝ առատ այգի մ'է,

Քաղէ զայն:

Ծերութեան մէջ՝ աւա՛ղ, ծանր բեռ մ'է.

Կրէ և տար զայն:

Թարգման

Պ Ա Տ Մ Ո Ւ Թ Է Է Ն

Զ Մ Ի Ի Ռ Ն Ի Ո Յ

ՎԵՐՉԻՆ ԱՆՑԻՑ

(Շար. Տես Թիւ 12)

Բնականաբար իրաց այս վիճակն երկար չեր կրնար տևել, բայց ՄԵԼՔԻՍԵԳԵԿ ՍՐԵԱԳԱՆ՝ այն միջոցին դեռ անփորձ գաւառին ժողովրդեան բարուց, վախճալով որ նոյա գործակցութեամբ անհնար պիտի ըլլայ իրեն օգտակար ըլլալ իւր կողման, կը շտապէ Իզմիրէ հեռանալու պատրաստութիւն տեսնել և իւր հրաժարականը տալ, (Գաւառական ժողովոյ միակ փափաքն ալ այդ էր արդէն, որպէս զի յաջողի Եղեւսեանը Իզմիր բերել տալու յամառութիւնը շարունակել.) սակայն աղգային շահուց մի քանի անկեղծ և հաւատարիմ բարեկամներ կը պարտաւորեն ղինք ետ առնուլ այդ որոշում և կը խոստանան միանգամայն ամեն կերպով աջակցիլ իրեն այս ծանր կացութեան դարման տանելու համար,

Վերջապէս կը հառնի ժամն, կոյր անբուր տաւանութիւնն ու կամահաճութիւնը գողցեսզեղծում և ապօրինաւորութենէ յապօրինաւորութիւն կառաջնորդէր զԱտենապետ էֆէնտին, և հակեղեւսեանց դեմ նոր դուռ մը նիւթելու պարապած ատեն, անվստահութեան հանրագիր մը կը հասնի ՍԱՆՎԻՐՈՐԴԱՐԱՆ, որ ծանրապէս կամբաստանէր զգաւառական ժողովն և ընդ նմին նաեւ ԱՂԳ. վարչութիւնը: Ս. ԱՆՎԻՐՈՐԴԸՆ այդ հանրագրոյն օրինաւորութեան կրթնած, մէկ օրուան մէջ իսկ դահապէժ կը տապալէ այդ ժողովներն և կը

ձեռնարկէ նոր ընտրութեան, որու համար ի զուր բողոքեցին այն ատեն մի քանի վարձեալ և կաշառակուլ թերթեր ի Պօլիս, արձագանգ լինելով անշուշտ նոյն ժողովոյ անդամոց ոմանց անիրաւ գանգաւանքուն, և այդ պատճառաւ չինայեցին նաև հարուածել զԳեր. Մեքիսեդեկ Սրբազան:

Սակայն մի թարական է ըսել որ, մինչդեռ անոնք իրենց անախորժ հրատարակութիւններով տակնուվրայ ընել կը ջանային գաւառը, աս. դին ի չնորս Գեր. Մեքիսեդեկ Սրբազանի անշահախնդիր ջանուց, Ազգ. մեծակառոյց հիւանդանոցն ի հիմանց կը վերանորոգուէր, ի ձեռս Սպարթալեան պալատաւ եղբայր, և Ս. Ստեփաննոս Եկեղեցւոյ ներքին ընդարձակ սայլահատակ մարմարեայ քարերով կը յարդարուեր, մի այլ բարերարի նուէրատուութեամբն:

Մեր մինչև ցարդ գրածներէն սա միայն բացորոշապէս կերևի թէ Գեր. Մեքիսեդեկ Սրբազան գրեթէ երկու տարուան կարճ ժամանակի մէջ յիշմիր երկու քանի և անհաշիւ յանցանքներ գործած էր, Առաջինը ծագումաւած էր Մամուրեան էֆ. ի հետ ունեցած մտերմական յարաբերութենէն կամ անոր միջոցաւ իւր ընտրութիւնն յաջողելէն, իսկ երկրորդն գաւառին 10,000 ոսկւոյ գումար մը շահեցնելու և միանգամ ընդ միշտ ժողովրդեան մէջ անգործութիւն ու խաղաղութիւնը վերահաստատելու գիտմամբ, իր անգործութեան խանգարումն ի հաշիւ չառնելով, հոմարձակեր էր ապօրինաւորապէս ընտրուած և ազգային շահուց հակառակ վարուող ռիսակալ և քինախնդիր գաւառական ժողով մը տապալել. ինչ որ ալ լինէր, արդար կամ անարդար. սա յայտնի է թէ երկուքն ալ նորանոր և անհաշտ թշնամիներ պիտի յարուցանէր իրեն դէմ, ինչպէս որ պատահեր էր:

Հետևաբար Մեքիսեդեկ Սրբազան կունենար իւր դէմ:

1. Ս. Ոսկանեանի պատճառաւ Մամուրեան էֆ. ի ունեցած թշնամիներու խումբն, զորս արդէն ծանուցինք ի սկզբան:

2. Խորէն Եպիսկոպոս Նարպէյի համակրող եւ զայն իղմիրի առաջնորդ կարգելու նախանձորդներու խումբն, որոց պարագլուխ կը համարուէր Գարեգին Յովհաննէս էֆ. Բաբաղեան:

3. Գաւառական ժողովոյ լուծեալ տնդամոց մեծագոյն մասն, որոց դատին փաստաբան կը կանգնէին Թազուր Ճեմալեան, Ազադար Աղազարեան անուն դպրոցական յօդուածագիրներ, որք էքիզէր Մկրտիչի մօռաւոր ազգականներն էին:

4. Պապի էֆ. Պապօեան, իղմիրէ կարգեալ Ազգ. երեսփոխանն որ նոյն պէս էքիզէր Մկրտիչի մօռաւոր ազգականն և նորա առեւտրական գործոց յանձնակատարն էր ի Պօլիս:

Արդարև իրաց այս վիճակին մէջ, չորս զօրաւոր թշնամի կուսակցութեանց գաւերուն անհնար պիտի ըլլար դիմագրաւել Գեր. Մեքիսեդեկ սրբազանի, մանաւանդ այն պահուն, երբ ժողովրդեան բարեպաշտ դասն փափաք կը յայտնէր որ Մեքիսեդեկ Սրբազան էջմիածին զրկուի Եպիսկոպոսութեան աստիճան առնելու, որոց կը համամտին ազգային երեսփոխանք և կորուշեն նոյնին ծախուց վերաբերեալ գումարի մը հայթայթման պատրաստութիւնը տեսնել:

Բայց Մեքիսեդեկ Սրբազան աեսնելով որ զգոգններու մասը այդ գումարին ծախուելուն հակառակ անախորժ գիտողութիւններ կընեն, և բուն ատելութեամբ լեցուած ծանր ու դժոխային մեքենայութիւններ ի գործ կը դնեն նոյնին յաջողացումը արգիլելու, կը մերժէ ընդունիլ իւր տրամադրութեան ներքեւ դրուած 150 ոսկիի գումար մը և իւր անձնական ծախիւք իւր ճանապարհորդութիւնը կը կատարէ ի Ս. էջմիածին:

Այդ վեհանձնութիւնն ալ չարաչար քննադատութեանց կենթարկի անսիրտ հակառակորդաց կողմէ, անբաստանելով թէ այդ դրամն գաղտնապէս ոտացած է Ս. Առաջնորդն գաւառական վարչութենէն, մինչդեռ մենք Պօլսեցիքս անգամ գիտենք թէ Արժ. Տ. Յակոբ քահանայ Պալատանեան այդ 150 ոսկիի գումարն ընդունել տալու համար անհնարին յոգնութեանց յանձնառու ըլլալէ ետք, վերադառնուցեր էր զայն Ազգ. արկղին առանց անկէ տինար մը ծախսելու:

Մեքիսեդեկ Սրբազան քանի մը ամիսներէ ետք կը վերադառնայ իղմիր և փոխան գաւառն հանդարտած գտնելու, առաւել զայրացած կը տեսնէ Մամուրեանի դէմ, Մեքիսեդեկ Սրբազանի ստորագրած ուխտագրին պատճառաւ Մասիսի հետ բացուած վիճաբանութեան մը մէջ զՄեքիսեդեկ Սրբազան պաշտպանած ըլլալուն առթիւ:

(Շարունակելի)

ՈՒՂԵՒՈՐ

Գամշաթկաէն կը գրեն:

Ծխախոտի դէտ մը, մայր և աղջկան մը խոշոր թռուռիներէն մէկ մէկ քաշ ծխախոտ հանեց:

ՆՈՐԱՎԵՊ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

(Գօնարկութաթոն)

Ա.

Այն իրիկունը Մարքիզուհւոյն տունը փոքրիկ ահուճաբ մը ժողովեր էինք :

Հէք Մարքիզուհի, հիւանդ էր, կամ լու եւս այնպէս լինիլ կը կարծէր, վասն զի բնաւ այնպէս ըլլալ չէր երեւեր : Ի բաց առեալ այն ամբողջութիւնն, որ զնա առաւել եւս համարելի կընէր, երբէք սփռան դեղեցիկ, երբէք իւր չրկունքն առաւել փորձադոյն եւ իւր սեւ աչքերը այնքան անդիմադրելի չէին եղած : Իսկ քարոյական մասին դալով՝ այրի, քսան եւ հինգ տարեկան, հարիւր հազարի չափ տարեկան եկամուտ : Եւ կուգէր որ իր վերայ արդահատեն : Ինչ՞ Մարքիզուհի :

Ձխարդ եւ իցէ, ամեն բժիշկ ի դուր խորհրդակցութեան հրաւիրուեցան. դերագոյն հնարքը Տօթէօն Միւլէրին մնաց. բայց այս արտակարգ Գերմանացին չգիտէր թէ ո՞վ կուգէր զինքը, եւ հակառակ իրեն զըրկուած ստիպողական նամակին՝ դեռ չէր երեւցէր :

Արդ, Մարքիզուհին, ըստ նկարագրութեան անյոյ էր, բժիշկը զայն նշմարեւ էին : Անեկին մէկ անկիւնը դրուած կանգնող մը կ'երեւար թէ մէրձ էր չլծանիլ, եւ մենք անոր կարմրագոյն բոցէն լուսաւորուած ի գոյր կը ջանալէնք խօսակցութիւնը բորբոքեցնել :

Յանկարծ Տօթէօն Միւլէրն ազդարարեցին, եւ ազդարարման հետ միատեղ ներս մտաւ նա :

Արագօրէն փոխադրեալ տկնարկ մը հանդիսականաց իւրաքանչիւրն ալ հանդեպ թէ՛ ամենքն ալ միեւնոյն կարծիքն ունին : Տօթէօնը լայնաճակատ, կողմնակի ըտե սին չեչտեայ, աչքը խորասոյգ եւ վառվառն՝ կարկնհոտի պէս, Ժպիսն հատու եւ խորամանկ դէմքը հին մագաղաթի նման, հասակը անչափ, անհնարինս փոխտ, վերջապէս ամեն ինչ Տօթէօն Միւլէրի վրա տարօրէն էր :

Մարքիզուհին փոխադրեալ նմա ընդառնջիլ :

— Ա՛հ, տօթէօն, զիս պիտի փրկէ՞ք :

— Կը յուսամ, պատասխանեց Միւլէր եղական դիմածուութեամբ, որ կրնար զանազան կերպով մեկնուիլ :

— Կը հաճի՞ք որ անմիջապէս ներքնատնակս ելնիմք :

— Անօգուտ է, տիկին Մարքիզուհի, պէտք չէ խուճապիլ, հոս չառ աղէկ ենք. թող խօսակցութիւնը չարունակուի կատարելապէս՝ որպէս թէ ես հոս եղած չըլլամ :

— Բայց, Տօթէօն, հիւանդութիւնս . . . աս խորհրդակցութիւնը . . .

— Անհրկիւղ եղիք, Մարքիզուհի, ես զձեզ չեմ մոռնար. բազմերակնիդ կը նայիմ :

Եւ նորա բազուկը բռնելով՝ նստաւ քովիկը :

Քանի մը վայրկեան անցնելէ հտըր խօսակցութիւնը սաստկանալով սկսան ծիծաղիլ Տօթէօն Միւլէրի վրա, որ սիրայօժար մտիկ կընէր եւ կը թողար որ ուղածնին ըռեն :

մինչեւ իսկ զայն նստեցաւ, Գալիֆօնի, Մէսիոր անուանեցին, Ժպտեցաւ այդ անուններուն վրայ որպէս վաղիմ իրեն ծանօթներ, վերջապէս, իրմէ կատարեալ խոստովանութիւն մը խնդրելու չափ յառաջ գացին, իսկ նա պատասխանեց երկայնք քարոյութեամբ մը, յոյժ ոգևոր, թէպէտեւ առաւել մթամած, եւ որ կը թուէր եղբակացնել զատենաբանն պարզ բժշկի մը տեղ անցնիլ կամենալ քան զ'իւր բժիշկներն :

Ընդ այս մարքիզուհին եւս քսն գետ յոյժն ի դերուելած. — Ուրեմն, տօթէօն, դո՛ւնց միամտաբար, դուք վճռելի մ'էք :

— Ե՛ս :

— Այո, քիչ մը, խոստովանեցէք, չառ չէ, քիչի՞ք մը :

— Բնա՛ւ, երբէ՞ք :

— Այլ ստիպան, հրաշալի բժշկական դարմանում մը ընելի՞դ կը պատմեն :

Այ, խօսքին վրայ, որ վիճաբանութեան դուռ կը բանար դերկումը միջամտեց :

«Տօթէօն միւլէրն, ըսաւ, այժմ բացատրեց ինքնին այն դողանքներն, եթէ երբէք դադարեցներ կան, տօթէօնը իւր հին դպրոցի պաշտօնակցացը պէս այն դրութեան կը հետեի զոր մեկնելու համար տեսակ մը լատինական առած կը գործածէին, կարծեմ սապէս, «Առողջ միտք մը յառողջ մարմնոյ» :

— Ճիշդ, Պ. դերկումս, հեզնեց նրբամտօրէն տօթէօնըն, ճիշդ է, ստիպան բաց ի երկրորդ բառէն :

— «Միտք . . .»

— Որ ըսել է իսկականութիւն, եւ որ ձեր ծառային համար յոյժ նիւթապաշտական զաւ մը կը թողու, միայն թէ անոր տեղ դրէք «հոգի» բառը, վասն զի իմ խնամած բանս, հոգի՛ն է :

— Ուրեմն տօթէօն ձայնեց մարքիզուհին, ձեր այդ հանապազօրեայ ըրած բաները պարզապէս քրիստոնէական դեղն է :

— Ճշդիւ, մարքիզուհի, ես չառ դրադարանից փոշիները թոթուած եմ, դիտական հալոցին մէջ հազարաւոր հատորներ նետած եւ այն անհեթեթ նիւթերու կոյտէն տնոր խորը մնացած է մի միայն ոտկոյ մանիկ մը . . . այն ամեն ապակալ կամ ձեռագիր թերթերուն աճիւններէն ինձ համար մի միայն ամենտիտրիկ հատոր մը գուրո ելած է ԱԼԵՏԱՐԱՆԸ մի միայն պարբերութիւն մը . . . «ՍԻՐԵՍՁԻՔ ԶՄԻՄԵԱՆՍ» : Այո, տիկնայք եւ պարոնայք, ամեն ինչ ի նմա է, անձամբ անձին բժշկուելու համար սկսեցէք նախ զայլ բժշկել. մինչ սպիտութեան, թշուառութեան եւ նախանձու ախտերը կան՝ յաճախ պիտի պատահի արհամարհանքն, անգործութիւնն եւ ետութիւնը, տհա առնք են մարդկային հիւանդութեանց գլխաւորներն, իսկ ասոնց տիեզերական համադրն է. «Սիրեցէք զմիմանս» :

— Բայց այս դրութիւն մը չէ՞, դո՛ւնց դերկումը, այլ քարոյ մը :

— Եւ աւելցուցին ոմանք, այս եղբայրական սկզբունքներուն վստահութիւնը ծափահարելով հանդերձ, չափաւիր կրնանք հաւատալ թէ այդ չափ ամենադժուար լինի ի դեղահատն :

—Ճշմարիտ է, բայց և այնպէս եթէ պէտք լինի կըրնամ մէկէ աւելի օրինակներով ապացուցանել .

—Լռեցէք, ընդ միջեց մարքիզուհին աշխուժիւ . տօք թօքը այժմ պատմութիւն մը պիտի պատմէ մեզի . թերեւս տիկին տը Գին , այսօրուան կանանց մատաղապանին, և որ ամեն ուրեք կը հռչակէ թէ՛ ասկէ քանի մը տարիներ առաջ արդէն գրեթէ մեռեալ 'ի կեանս, դուք սանկ ըսենք, յարութիւն առնել տուիք Ղազարոս աղջկան նման :

—Չպիտի կրնայի աղկէ աւելի համոզիչ ապացոյց մը ընտրել . և հաստատեցէք . . . եթէ կը համիք արտօնել :

—Աւելին կընեմ, կազաչեմ :

Իսկոյն ամօռները տօքթէօրին շուրջը բոլորուեցան . ձայները լռեցին և ամենքը ունկնդիր եղան :

Բ .

Մարքիզուհուն անխաղած ծաղկահաս կ'ընն , սկսաւ Տօքթէօր միւլէր : տիկին տը Գ . . . այն ատեն վեշտասանամեայ էր և կը կոչուէր Ետիթ Վան—Օվէն : Հօլանտացի անուանի դրամատիրոջ աղջիկն էր այն . այս մարդուն անհատնում հարստութիւնն ու նահապետական բարեպաշտութիւնն տիեզերահռչակ եղած էր : Վաճառականային զուտ իրաւաստութեամբ մը ամուսնացած և զըրեթէ իսկոյն սյրի մնացած Վան—Օվէն , իւր երկար ամբողջ ասպարեզին մէջ միակ ուրախութիւն , միակ բանաստեղծութիւն , միակ սէր մը ունեցած էր . . . իւր աղջիկը :

Կատարեալ բարեբաւաստութեան իտէականն միայն հորոտութեան տիրանալուն մէջ երեւակայելով՝ մեր մարդու կը մարմինն ու հոգին սպաններ էր, որպէս զի Ետիթ եւ ըրալիոյ ամենախորթամ ժառանգորդուհիներէն մին լինի . երբ սոյն երազն իրագործուեցաւ, Վան—Օվէն միամտաբար մտածեց որ աղջկանց ամենէն երջանկագոյնը պիտի լինի իւր աղջիկը , զի միլիոններ ունի :

Բայց յանկարծ , չեմ դիտեր ո՞րպիսի յաղթական գործառնութիւնէ մը խաբը Վան—Օվէնի վրայ յուսահատութիւն և ապշութիւն մը կը տիրէ . զի իւր աղջիկը , Ետիթ , տրտում պարտասեալ . . . հիւսնդ կըլլայ :

Հօլանտացի Կրէստի ապարանքը կը թափին ամբողջ բժշկական գիտութիւններն, գիտական բանաստեղծութիւնը անդ իրարու կը զարնուին , (ամենքն ալ նոյն բնութիւնըն նոյն յատկութիւնն ունեցող գիտնականներ . . .) հարիւրաւոր անհաճոյ հարցումներ յուժապէտս կը հոգնեցունեն մանկամարդ հիւանդը և 'ի վերջոյ , միաձայն հաւանութեամբ կը յայտարարեն թէ՛ ախտը անհասկանալի, ծածկախորհուրդ և անբուժելի է :

Այն ատեն ահա ինձ կը դիմուի .

Ուստի ոնմիջապէս կը վազեմ .

Հեղուեհիտոյն ապարանքին դրան դուրսը կ'ապասէր . երկրորդ ծառայ մը բախին մէջ , երրորդ մը սանդուխին վարի գլուխը , չորրորդ մը վերեւ , և այսպէս կորգաւ մինչև այն սրահը՝ որ հիւանդին սենեակը կը տանէր .

Սոյն սրահին մէջ թշուառ հայրը կը ճեմէր մեծաքայլ : Չմոռնանք ըսել թէ Հէլուէտիացին զիս տեսնելուն պէս երկրորդ ծառային ձայնեց . «տհա եկա՛ւ» :

—Ահա եկաւ . կրկնեց Բ . ծառայն Գին Գրդն ալ չորրորդին և այլն . ճշմարիտ Թուսական հեռագրութեամբ :

Մեծ շառաչմամբ բացուած ու նորէն գոցուած դռներու ոտնաձայնիւ . շնչառութեանց շշուշնիւ և որպէս կըսուի ռամիկներու մէջ . այս ընդհանուր շարժումէն ետքը հասայ դրամատիրոջ առջև . որ կասկարմիր կըտրեր . տակն ու վրայ չիթեր . խնդեցեր էր :

—Տօքթէօր . աղապակեց արտասուալից աչօք , եւ բազկացս մէջ նետուելով՝ յարեց . տօքթէօր . աղջիկս կը մեռնի . ազատեցէ՛ք զինքը :

—Շշ'թ . ըրի իմ յուսարեկիչ անխռովութեամբս . շշ'թ եթէ ըսածնիդ լա՛լու ըլլայ :

—Այո՛ . այո՛ , իրաւունք ունիք . կակաղեց ողորմելին և թեւովը սրբելով իւր արցունքները . այո՛ . . . բայց խելքս թռա՛ւ գլխէս . . . սակայն ապահով եղիք . խելօք պիտի կենամ . . . ո՛հ , կը հասկնամ միտքերնիդ , աղջիկըս , հրեշտակս հոն է . ցածէն խօսինք ու ներս մտնենք : Եւ նոյն ատեն դուռը բացաւ :

(Շարունակելի)

Վ . ԳԻՒԲԷՃԵԱՆ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1889

Գին 40 փարա

Կը գտնուի Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը, Կ. Պօլիս , Մեծ-Նոր խան միջնայարկ , Թիւ 48 49 50 , և բոլոր Հայ գրավաճառաց քով .

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքն չը կըող օրինակներն վաւերական չեն :

Անցեալ օր, եկեղեցւոյ մը մէջ Աւետարան կարդացուած ժամանակ , այն կետին՝ ուր գրուած է « Ղազարոս մեռաւ բայց ես ուրախ եմ . » վերնատունէն կին մը , որ քանի մը ամիս առաջ վախճանեալ Տէր Ղազարոսին երէցկիւնն է եղեր , կը գոչէ .

— Տէր պապա , ալլահալէմ ծուխերը քեզի ինկաւ :

* *

Երկու օրիորդաց մէջ կարճ խօսակցութիւն մը.
— Ահ, որչափ կուգեմ առտունները կանուխ ել-
նել, բայց չեմ կրնար կ'որ վարժուիլ, քիչ ընելու
է չգիտեմ:

— Շատ դիւրին է, ծեր կամ տղեղ մարդու մը
հետ ամուսնացիր:

* *

Տրդատ աղա, տույտում քի հալա թէպտի-
լինէ կիթմիլին, պարէ պիր աղ քէյֆինի տիւզէթ-
տի'ն մի.

— Խայըբ .

— Սէպէպ .

— Պէն նէրէյէ կիթսէմ՝ հասթալըղմա ֆայ-
տա իթմէզ, Տօթթօռ Խ. պէնի պիր զաչ սէնէ եա-
նընա հոգեգաւակ ալըպ պագարսա՝ պէլքի էյի օ.
լապիլէյիմ:

* *

— Բերբօնեա հանըմ, աղջիկդ կարգեր ես եղեր,
լսեցի շատ ուրախացայ.

— Շնորհակալ եմ:

— Ան չէ ամա, փեսադ նէճի' է.

— Առաջ խալումճի էր ամա՝ հիւսա հազրճի է:

— Ի՛նչ ըսեմ, Աստուած համբերութիւն տայ,
մէկն ալ մեր գլուխն է:

* *

Միւսիւ Անթուան, Ժամը քանի'ն է .

— Մէճիտիյէ մը տառ նէ կըսեմ.

— Ադ ի՛նչ ըսել է .

— Ժամացոյցս մէճիտիյէի մը տեղ չէ՛ն գրած
եմ, երթամ պիտի առնեմ ըսել է:

* *

Գէորգ աղա, պու սէնէ հալա թէպտիլինէ
նէրէյէ կիթտիլիզ .

— Գընալը ատտսընա .

— Գարտաշ, սէնտէ եէ'ր գըթըղընա մը կէլտին,
կիթտիլքաէն սօնրա՝ պէօյիւք ատայա կիթմէլի ի-
տին քի՝ քէյֆի տուեալըն:

— Քէյֆի տույմատըղմը նէտէ'ն պիլիեօրսըն .
ատալարըն իչինտէ էն քէյֆիլիսի Գընալը տըր:

— Նէ' կիպի .

— Ագշամլարը քէօթըլուտէն չըգան վաթօրլարըն
ուգրայաճագլարը պիրինճի իսկէլէ Գընալը տըր .
պէօյիւք Ատայա կիտէնլէր էպլէրինէ կիթմէտէն՝
պէն Չընար ալթնտա իքի չիչէ մաստիգայը չագա-

րըմ, սապահլարը տա էն սօն իսկէլէ օլտուղուն-
տան՝ պէօյիւք Ատանըն ահալիսի վաթօրու գաշըր-
մամագ իչուն, աճէլէ պիր հէքիմ չաղըմագ կիպի
իսկէլէյէ տողրու գօշտուգլարը վագըթ, պէն պէ-
րիտէ եաթաղընտա բիրէ թօթլարըմ:

* *

Միւսիւ Վիկթօռ, խայր օլա, պէօյլէ թէլաշ
ըլա նէրէյէ կիտիեօրսըն .

— Սօրմա, Միքէ, տէնիզէ աթըլըպ՝ քէնտիմի
թէլէֆ իտէճէյիմ:

— Սէպէպ .

— Ջիրա, էօմրիւմին իչինտէ հանկը մատմաղէլ
իլէ ամուռ էթտիմ իսէ՝ սօնունու կէթիլէմէտիմ,
հէքսի տէ՝ «պիզ սէնինլէ էյլէնտիք» տէյօրլար:

— Էյ պունուն իչին տէնիզէ աթըլաճագսըն .

— Էյլէ եա, աթթըզ պէնիմ իչին պու ֆանի
տիւնեատա եաշամագ հարա՛մ տըր:

— Ճիտտալանմա Վիկթօռ, պէն սէնին եէրինտէ
օլսամ, քէնտիմի տէնիզէ աթաճագ եէրտէ, գա-
պագ չէյիրտէի սաթանլարըն ըթթթթաթնա ա-
թարըմ, վարսընլար գըղլարա էյլէնճէ պաղըրարադ՝
ֆագըլար սայէնտէ պէշ օն բարա գաղանսընլար:

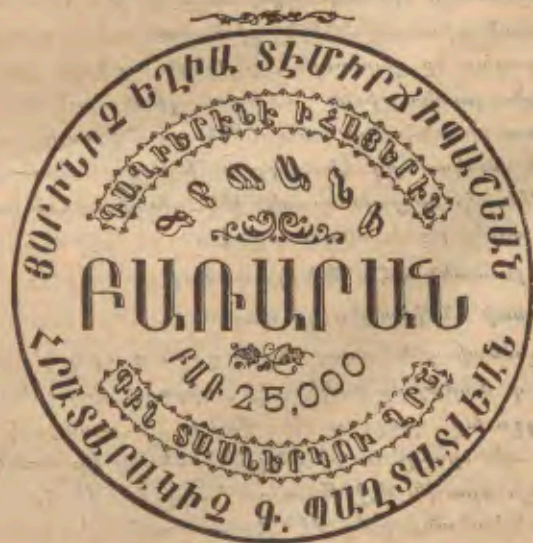
ՊԱՐԶ ՕՐԱՅՈՅՑ

1889

Գին 40 փարա

Կը գտնուի Ազգային Հիւանդանոցի Հոգաբար-
ձութեան գրասենեակը, Կ. Պօլիս, Մեծ-Նոր խան
միջնայարկ, թիւ 48 49 50, և բոլոր Հայ գրա-
վաճառաց քով:

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքն չը
կրող օրինակներն վաւերական չեն:

ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ ԼԵՁՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ

Սոյն վարժարանն վերջնականապէս տեղափոխուած է ի Գում—գաբու Պատրիարքարանի փողոց նորակառոյց եւ հոյակապ տունն, կ'աւանդէ գործնական կենաց անհրաժեշտ լիզուներ եւ գիտութիւնք. ունի ուսուցչական ընտրելադոյն մարմին մը՝ որ կազմուած է Մայրաքաղաքի ամենէն պատշնակարգ ուսուցիչներէն. ընդհանուր լեզուն Գաղիերէն է՝ որոյ դիւրութեամբ համար կայ նաեւ Գաղիացի ներքին հսկող մը. աշակերտաց քննութիւնք կը կատարուին ի ներկայութեան Պետական յատուկ քննչաց եւ վկայականք կը վաւերացուին ՀԱՍՏԱԲԱՆԱՅ ԿԸՐԹՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐՁՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ կողմէ:

Նոր տարեշրջանն սկսած է Օգոստոս 22 է ի վեր. պայմանք դիւրամատչելի են. իւր ուղղութեան եւ նպատակի վրայ առաւել ընդարձակ եւ կտտարեալ տեղեկութեանց համար դիմել Տնօրէնութեան ամեն օր իւր վարժարանին մէջ:

Հիմնադիր—Տնօրէն
Տ. Մ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

Սոյն վարժարանի հսկայաքայլ յառաջադիմութեան եւ գործնական արդեանց վրայ աղէն չատերխօսած ու զր-

ած են, Սուրհանդակ եւս իւր կարգին ամենայն վստահութեամբ կը յանձնարարէ զայն այն ամեն ծնողաց որք դեռ կը վարանին իւրեանց զաւակներն յիշ յայդ կրթական հաստատութիւն որոյ լուսամիտ եւ աննկաւն տեսչին գործնական ոգին ու հաստատ կամքն այժմէն իսկ կերպարանաւորին զմեզ թէ, օր մը վաղ կամ անագան պիտի վաճառենք նորա արդիւնաբեր պտուղներն: Եւ յարատեւութիւն կը մաղթենք ապա Հիմնադիր—Տնօրէն Միրիճանեան էֆէնտի որ նիւթական ծանրածանր զոհողութեանց ներքեւ կաշխատի յար յօգուտ եւ ի բարեխաւսութիւն ուսումնաճիր հայ զաւակաց:

Իւր հաւատարմութեամբ հանրածանօթ աշխատասէր երիտասարդ մը, կուգէ վաճառատան մը մէջ օգնական գրագրի և կամ ուրիշ յարմար պաշտօն մը վարել. ուզող պէտք է դիմէ Ղալաթիա Գօմէսիօն խան թիւ 69:

— 48 —

նիւ, առաջ խարտեալ էր, որո՞ւ մտքէն կ'անցնէր որ այսչափ պիտի սեւնան:

Պլանչ.— Օր մը, հայր իմ, գիշերուան պառկելու զանգակը չի զարկած՝ կուգեմ դուրս ելնել և փարիզը տեսնել:

Թուիպ.— Ոչ, աղջիկս, բնու, Պէրարա տիւկինը քմենեւին զքեզ դուրս հանած չունի:

Պլանչ.— Ամենեւին:

Թուիպ.— Զգոյշ կեցիր:

Պլանչ.— Եկեղեցիէն զատ ուրիշ տեղ մը դացած չեմ:

Թուիպ. (Մեկտէ)— Աստուած իմ, եթէ յանկարծ աղջիկս տեսնեն, ետեւէն ի յնան ու ձեռքէս յափշտակեն, ի՞նչ պիտի ընեմ. (Բռնք) նորէն կաղաչեմ քեզի սիրելի աղջիկս, հոսկէց դուրս մի՛ ելլեր, եթէ գիտնայիր թէ փարիզի օդը ո՞րչափ վնասակար է կանանց համար, որչափ անառակ մարդիկ կը վիտան այդ քաղաքին մէջ, մանաւանդ այն իշխանները. . . ո՛վ Աստուած իմ, հոս այս ապաստանարանին մէջ աչացդ տուել անեցուր այս շնորհաց և կուսութեան վարդը, դեռափթիթ ծաղիկները թարչամեցնող փոթորկայոյց հողմերէն պահէ՛ աղջիկս. դու տէր, պահպանէ զինքը

— 49 —

սրբապիղծ շունչերէ, երազին մէջ անդամ հսկէ՛ անոր վրայ, որպէս զի թշուառ հայրը նոյն ծաղիկն անուշահոտութիւնը ընդ միշտ վաճելէ:

Պլանչ.— Ալ դուրս ելնելու խօսք չեմ ըներ, ուստի դու ալ մի՛ լար սյդպէս:

Թուիպ.— Հոգ չէ, ես ասանկով կ'փոփոխմ, անցեալ գիշեր շատ խնդացի, բայց ինքզինքըս մոռցայ բոլորովին. . . լուծիս ժամանակը հառաւ, եւ ես տակաւին հոս եմ. մնաս բարով սիրելի աղջիկս:

(Տեսարանը կը մթնայ)

Պլանչ.— Շուտով ետ պիտի դառնամ:

Թուիպ.— Ո՛վ գիտէ. կամքիս տէրը չեմ որ դիտնամ. (Կանչելով) Պէրարա:

Պէրարա. (Մեկտէ)— Ի՞նչ կուգէք տէր:

Թուիպ.— Հոս մտած ատենս արդեօք մէկը զիս կը տեսնէ՞:

Պէրարա.— Ո՛վ պիտի տեսնէ, ասանկ անբնակ տեղը:

(Թաղաւորը միւս կողմէն կերեւայ)

Թուիպ.— Ալ մնաս բարով, սիրելի աղջիկս, (Պէրարայ) գետեղերքին կողմի դուռը գոց կը պահեմ. Սէն-Ժէրմէնի ետեւի կողմը ուրիշ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՄԱՌՈՏ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՈՑ
 Ի ՊԵՏ
 ԱԶԳԱՅԻՆ ՎՍՐԺԱՐԱՆԱՅ
 Գին 100 բարա

օգտահան Բիւզանդ էֆէնտիի աշխատասիրած սոյն նոր Ազգային պատմութիւնն, ոչ միայն իւր պարունակութեամբ և լեզուին մաքրութեամբ, այլ նաև նմանը ցարդ չտեսնուած գնոյ աժանութեամբ խիստ յարմար դասագիրք մ'է մեր ազգային վարժարանաց համար:

Կեդրոնատեղին է հեղինակին գրատունն, Չաղմագճըլար թիւ 56

ՏԵՐ - ԽՐԱՐԱԳԻՐ
 ՏԻՐԱՆ Գ. ՓԱՓԱԶԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱՇԱՐԱՅ ԸՆԿ.
 معارف نظارت چاپخانه وخصنامه سیله طبع اول شد

ՓԼՕՌԻՕ ԵՒ ՌՕՊԱԹԹԻՆՕ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԱԿԱՆ
 Արագ արագ ընդ Վեջ Միջերկրային և Սև ծովը

Ամեն երկուշաբթի և Պոլսէն կը մեկնի ի Մարսիլիա, հանդիպելով Տարտանուէլ, Չմիւսին, Քիոս, Պիլէօն, Քաթանիա Մէսինա, Բալէրմօ, Նաքսոս, Լիփսոնո և Ճէնովա: (Սոյն չողկնաւը երկու շաբաթը անդամ մը միայն Չմիւսնիա և Քիոս չի հանդիպելով Սիլանիկի ճամբով կը մեկնի:)

Ամեն երկուշաբթի Սուլինա, Կալաց և Իպրայիլ:
 Ամեն Չորեքշաբթի Պիլէօն, Պիլնտիլի, Պար, Անքօնա, Վինէցիա և Թրիէսթէ:
 Ամեն Հինգշաբթի ուղղակի յՕսէսա:
 Երկուշաբթի անդամ մը Եշ. օրեր Սամօն, Տրապիզոն և Պաթոս: Դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղևորոց: Չափաւոր դին, Օրինաւոր գներով վաճառք կընդունուի Եւրոպ. երկրներու համար: Դիմել առ Պոլսոյ մասնաճիւղն Պահճէ գաբու թիւ 59

— 50 —

տուն մ'ալ գիտեմ, որ տւելի ներսօք է, վաղը աչքէ անցնելու պիտի երթամ:

Պէրարտ. — Այս տունը տւելի աղւոր է, պարտիլին վրայ նայող պատշգամ ունի:

Թախ. — Զըլլայ սը հոն ելլեմ:

Պանչ. — Հրաման չէ՞ս տար որ քիչ մը օդ առնելու համար իրիկունները հոն ելնեմ:

Թախ. — Զգոյշ կեցիր, չելլեն դքեզ հոն տեսնեն, չեմ ուզեր որ պատուհանին առջև վառուած կանդեզ գնես:

Պէրարտ. — Կը կարծէք թէ ասկէ կընա՞յ մարդ ներս մտնել:

Պանչ. — Այդ ո՞րչափ զգուշութիւն, հայրիմ, ի՞նչ բանէ կը վախնաս:

Թախ. — Ինծի համար բան մը չկայ, մի. նակ քեզի համար կը վախնամ, ո՞րերի աղջիկս... առ այժմ մնաս բարեալ:

Պրանսուա. (Մէկ-մէկ). — Թախուլէն է... ի՞նչ, Թախուլէին աղջիկը ըլլա՞յ...

Թախ. — Հա, ողէկ միտքս ինկաւ, եկեղեցի դացած ատենդ ետեւէդ մարդ մը ինկած ունի՞:

Պէրարտ. — Ամենեւին:

Թախ. — Եթէ ատանկ բան մը պատահի՞ որչափ ձայն ունիք, պստայէք:

— 47 —

Ղիկս, ընտանիքս, քաղաքս, կիսն, մայրս, քոյրըս, երջանկս թիւնս, հարստութիւնս և տիեզերքս դու ես ա՛հ, եթէ վքեզ կորսնցնեմ, բայց ի՞նչ կըսեմ, մտածութեանն անգամ չեմ կրնար դիմանալ... Երեսու չի նայի՞ս, չ'ծիծաղի՞ս, անոյշ է քու ծիծաղդ, մօրդ ծիծաղին նոյն և նմանը, ան ալ քեզի պէս գեղեցիկ էր, դու ալ անոր նման ձեռքդ շատ անգամ ճակտիդ կը տանիս սրբելու պէս, վասն զի սուրբ սրտի մը անբիծ ճակատ կը վայլէ. ինծի համար հրեշտակային բացով մը կը փայլիս, հոգիս՝ վայելագեղ մօրմնայդ թափանձելով քու հոգիդ կը տեսնէր, աչքերս գոց եղած ատենն ալ կը տեսնեմ դքեզ: Օրուան լոյսը որ քեզմէ կը ծաղի ինծի, երբեմն կուզեմ որ մուծ և թանձր խաւարի մը մէջ մնան աչքերս, որպէս զի աշխարհիս վրայ քեզմէ զատ ուրիշ արեւ չի տեսնեմ:

Պանչ. — Ո՞ր էր թէ կարենայի դքեզ երջանկայնել:

Թախ. — Ո՞վ գի՞ս, աւելի երջանկութիւն չկրնար ըլլալ ինձ համար քանի որ դքեզ կը տեսնեմ: Երբեք բաւական է սրտիս որ քու սիրտդ կը մաշի: Ի՞նչ աղւոր սև մազեր ու-